

Nico
van Eijk

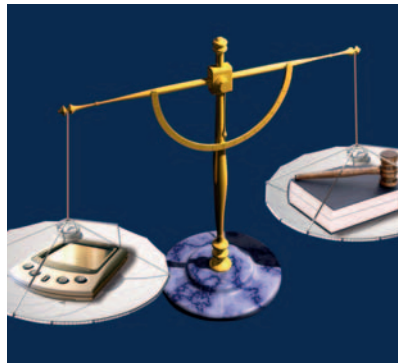
File sharing, dat doen we toch allemaal?

Wetenschappers – zoals ik, in mijn hoedanigheid als onderzoeker bij het Instituut voor Informatierecht (IViR) – krijgen nog al eens het verwijt dat zij ver van de werkelijkheid afstaan. Dat is natuurlijk een misvatting, maar het moet gezegd dat het lang niet altijd duidelijk is wat de relevantie is van bepaald onderzoek.

Dat probleem doet zich niet voor bij onderzoek naar *file sharing*. Het delen van bestanden via het internet is een wijd verbreid fenomeen, bekend bij iedereen die een internetaansluiting (en kinderen) heeft. Programma's als Bittorrent, Emule of Limewire maken het eenvoudig om muziekbestanden ('mp3-tjes'), films of games te downloaden. Kenmerkend voor deze programma's is dat ze tegelijkertijd de bestanden weer aan andere gebruikers ter beschikking stellen ('uploaden'). Dit is in feite de kern van het peer-to-peer-model: op een efficiënte wijze bestanden delen. Zeker wanneer datastromen verder gaan toenemen biedt dit model zo'n beetje de enige mogelijkheid om het almaar groeiende verkeer te verwerken.

File sharing wordt al snel gelijkgesteld met 'illegaal downloaden' en de betrokken marktsectoren grote schade berokkenen. Nu ligt het juridisch wel wat gecompliceerder. Downloaden van muziek en video voor eigen gebruik is in Nederland niet verboden (voor games die als computerprogramma's zijn te bestempelen, ligt het anders). Het maakt daarbij niet uit waar het materiaal vandaan komt. Aanbieden van auteursrechtelijk beschermd materiaal is echter niet toegestaan. Dit betekent dat het gebruik van de genoemde file sharing-programma's ook activiteiten omvat die niet geoorloofd zijn. Downloaden is toegestaan, uploaden niet.

In opdracht van drie ministeries (OCW, EZ en Justitie) hebben drie onderzoeksinstituten (TNO, SEO en IViR) bekeken wat nu de economische en culturele gevolgen zijn van file sharing en daarover een rapport gepubliceerd (zie http://www.ivir.nl/publicaties/vaneijk/Ups_And_Downs). Er is niet alleen gekeken naar de vraag of er binnen bepaalde onderdelen van de sector schade wordt geleden, maar ook de bredere impact van file sharing is onderzocht. Dan blijkt het beeld genuanceerder: de economische

effecten van file sharing op de Nederlandse welvaart zijn op de korte en lange termijn sterk positief. Consumenten krijgen als gevolg van file sharing toegang tot een breed scala aan cultuurproducten. Dit heeft een welvaartsverhogend effect. Daar staat dus wel tegenover dat een daling van de omzet uit verkoop van geluid dragers, dvd's en games aanneemelijk is.

Maar het is weer niet zo dat ieder gedownload liedje ook gederfde inkomsten betekent. Koopkracht ontbreekt of men heeft slechts gedownload om kennis te maken met de muziek. Dit laatste kan zich ook vertalen in concertbezoek. Wat in ieder geval uit het onderzoek blijkt, is de relatie tussen downloaden en kopen. Downloaden gaat hand in hand met kopen: het percentage kopers onder downloaders is even groot of

groter als onder niet-downloaders. En het zijn inderdaad de downloaders die vaker naar concerten gaan of merchandising kopen. En ook interessant: downloaders geven aan dat hun koopgedrag niet zal veranderen wanneer downloaden onmogelijk zou worden.

Het criminaliseren van eindgebruikers impliceert dus eigenlijk dat de entertainment-industrie zijn eigen klanten aanpakt. Dit neemt niet weg dat in Frankrijk drie keer betrappt worden op 'illegaal downloaden' kan leiden tot afsluiting van de breedbandverbinding: een draconische en disproportionele sanctie. In de meeste landen ligt het accent niet op het vervolgen van individuele gebruikers. Het strafrecht is een 'ultimum remedium', zoals dat in het recht heet. Zeker wanneer het gaat om grootschalig en commercieel aanbod zijn er voor partijen die schade ondervinden al de nodige juridische middelen voorhanden. Het regelmatig sluiten van zogenaamde 'bittorrent'-sites getuigt daarvan.

O oplossingen zullen primair buiten het (straf)recht moeten worden gevonden door het verder ontwikkelen van nieuwe businessmodellen (zoals de accentverschuiving in de muziekindustrie van cd's naar concerten of het meer doen aansluiten van het aanbod bij de vraag(prijs)). Bij films is het al lang zo dat inkomsten worden gegenereerd uit meer bronnen dan alleen de vertoning in de bioscoop en verkoop van dvd's. Deze diversificatie kan verder groeien. De games-industrie lijkt zich met snelle innovatiecycli al in belangrijke mate tegen file sharing te hebben gewapend. File sharing verbieden, nee, dat zit er niet meer in, of, zoals het onderzoeksrapport stelt: 'het point of no return is gepasseerd en het is onaanneemelijk dat de geest weer terug in de fles gaat'.